DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)

den 11 december 2008 *

I mål C-334/07 P,

angående ett överklagande enligt artikel 56 i domstolens stadga, som ingavs den 17 juli 2007,

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av K. Gross, i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

klagande,

i vilket den andra parten är:

Freistaat Sachsen, företrädd av Th. Lübbig, Rechtsanwalt,

sökande i första instans,

meddelar

* Rättegångsspråk: tyska.

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden C.W.A. Timmermans samt domarna J.-C. Bonichot (referent), J. Makarczyk, P. Kūris och L. Bay Larsen,

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
justitiesekreterare: R. Grass,

efter det skriftliga förfarandet,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Europeiska gemenskapernas kommission har yrkat att domstolen ska upphäva den dom som meddelades av Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt den 3 maj 2007 i mål T-357/02, Freistaat Sachsen mot kommissionen (REG 2007, s. II-1261) (nedan kallad den överklagade domen). Genom denna dom ogiltigförklarade förstainstansrätten delvis kommissionens beslut 2003/226/EG av den 24 september 2002 om ett planerat stödprogram i Tyskland – ”Riktlinjer för stöd till små och medelstora företag –

Förbättring av företagens resultat i Sachsen" – Delprogram 1 (Rådgivning till företag), 4 (Deltagande i mässor), 5 (Samarbete) och 7 (Stöd till formgivning) (EUT L 91, 2003, s. 13) (nedan kallat det omtvistade beslutet).

Tillämpliga bestämmelser

2 I rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel [88] i EG-fördraget (EGT L 83, s. 1) anges vilka förfaranden som ska tillämpas av kommissionen när den, med stöd av sin behörighet enligt artikel 88 EG, tar ställning till huruvida statligt stöd är förenligt med den gemensamma marknaden.

3 Detta överklagande rör närmare bestämt följande bestämmelser i förordningen:

— Artikel 1 f, varigenom "olagligt stöd" definieras som "nytt stöd som införs i strid med artikel [88.3] i fördraget".

— Artikel 1 h, som innehåller följande definition:

”*Intresserad part*: en medlemsstat eller en person, ett företag eller en företagssammanslutning, vars intressen kan påverkas av att stöd beviljas, framför allt stödmottagaren, konkurrerande företag och branschorganisationer.”

— Artikel 2.2, som har följande lydelse:

”I en anmälan skall den berörda medlemsstaten lämna alla nödvändiga upplysningar för att kommissionen skall kunna fatta ett beslut enligt artiklarna 4 och 7 (nedan kallat fullständig anmälan).”

— Artikel 4.1, som har följande lydelse:

”Kommissionen skall pröva anmälan så snart den har mottagits. Kommissionen skall, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 8, fatta ett beslut i enlighet med punkt 2 [(beslut om att den anmälda åtgärden inte utgör stöd)], 3 [(beslut om att inte göra invändningar)] eller 4 [(beslut om att inleda formellt granskningsförfarande)].”

— Artikel 4.5, som har följande lydelse:

”De beslut som avses i punkterna 2, 3 och 4 skall fattas inom två månader. Denna tidsfrist skall börja löpa dagen efter det att en fullständig anmälan har mottagits. Anmälan skall anses vara fullständig om kommissionen inom två månader från det att den mottagit anmälan eller mottagit infordrade kompletterande upplysningar inte begär ytterligare upplysningar…”

— Artikel 4.6, som har följande lydelse:

”Om kommissionen inte har fattat ett beslut i enlighet med punkterna 2, 3 eller 4 inom den tidsfrist som fastställs i punkt 5, skall stödet anses ha godkänts av kommissionen. Den berörda medlemsstaten får därefter genomföra åtgärderna ifråga efter att i förväg ha anmält detta till kommissionen, om inte kommissionen fattar ett beslut enligt denna artikel inom 15 arbetsdagar från mottagandet av anmälan.”

4 När det gäller stöd till små och medelstora företag kan kommissionen, med stöd av artikel 1.1 a i, i rådets förordning (EG) nr 994/98 av den 7 maj 1998 om tillämpningen av artiklarna [87] och [88] i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen på vissa slag av övergripande statligt stöd (EGT L 142, s. 1), i enlighet med artikel 87 EG under vissa förutsättningar förklara att stöd till små och medelstora företag är förenliga med den gemensamma marknaden och undantagna från anmälningsskyldigheten enligt artikel 88.3 EG.

5 I kommissionens förordning (EG) nr 70/2001 av den 12 januari 2001 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på statligt stöd till små och medelstora företag (EGT L 10, s. 33) anges vilka villkor som ska vara uppfyllda för att individuella stöd och stödordningar till små och medelstora företag ska vara förenliga med den gemensamma

marknaden, i den mening som avses i artikel 87.3 EG, och därför ska undantas från anmälningskravet enligt artikel 88.3 EG.

6 Enligt vad som framgår av artikel 10 i denna förordning trädde den i kraft den 2 februari 2001, det vill säga den tjugonde dagen efter det att den offentliggjordes i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

7 I sista meningen i skäl 4 i förordningen anges att ”[r]iktlinjerna för statligt stöd till små och medelstora företag [, vilka antagits av kommissionen (EGT C 213, 1996, s. 4),] bör upphävas den dag då denna förordning träder i kraft, eftersom deras innehåll förs in i den här förordningen”.

Bakgrund till tvisten

8 Delstaten Sachsens ekonomi- och arbetsministerium beviljar, inom ramen för ett program för att öka lönsamheten för små och medelstora företag etablerade i Sachsen, stöd till fria yrkesutövare samt till små och medelstora företag med säte eller verksamhet i denna delstat. Stödet, som inte ska betalas tillbaka, avser projekt för att främja den ekonomiska utvecklingen. Den stödordning där detta stöd ingår anmäldes för första gången till kommissionen under år 1992. Stödordningen godkändes av kommissionen och har förlängts vid flera tillfällen efter det att nya godkännanden har mottagits. Stödet syftar till att öka de små och medelstora företagens produktionskapacitet och konkurrenskraft.

9 Genom skrivelse av den 29 december 2000, som inkom till kommissionen den 3 januari 2001, anmälde Förbundsrepubliken Tyskland en ny version av denna stödordning (nedan kallad den ursprungliga anmälan).

10 Kommissionen antog den 12 januari 2001 förordning nr 70/2001, vilken trädde i kraft den 2 februari 2001.

11 Under december månad år 2001 inledde kommissionen ett formellt granskningsförfarande avseende en del av de åtgärder som omfattas av den anmälda stödordningen, det vill säga de åtgärder som åsyftas i delprogrammen ”Rådgivning till företag”, ”Deltagande i mässor”, ”Samarbete” och ”Stöd till formgivning” (nedan gemensamt kallade de fyra aktuella delprogrammen). Kommissionen beslutade däremot att inte göra invändningar mot övriga anmälda åtgärder.

12 Efter slutförd granskning fattade kommissionen det omtvistade beslutet, varigenom de åtgärder som åsyftas i de fyra aktuella delprogrammen ansågs utgöra statligt stöd. Kommissionen angav vidare i beslutet att det statliga stödet, för att vara förenligt med den gemensamma marknaden, måste omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 70/2001, varvid de högsta stödnivåer som anges i denna förordning måste iakttas. Detta gällde dock inte det driftstöd som åsyftas i delprogrammet ”Samarbete”, vilket stöd kommissionen ansåg vara oförenligt med den gemensamma marknaden.

Förfarandet vid förstainstansrätten och den överklagade domen

13 Förstainstansrätten biföll i den överklagade domen Freistaat Sachsens yrkande om ogiltigförklaring av flera av bestämmelserna i det omtvistade beslutet, närmare bestämt

— artikel 2 andra stycket, enligt vilket det stöd som går utöver tillämpningsområdet för, och stödnivåerna enligt, förordning nr 70/2001 är oförenligt med den gemensamma marknaden,

— artikel 3, enligt vilken det driftstöd som åsyftas i delprogrammet ”Samarbete” är oförenligt med den gemensamma marknaden,

— artikel 4, enligt vilken Förbundsrepubliken Tyskland får genomföra de fyra aktuella delprogrammen först då de står i överensstämmelse med nämnda beslut.

14 Förstainstansrätten fann att kommissionen, genom att ha prövat det aktuella stödets förenlighet med den gemensamma marknaden utifrån förordning nr 70/2001, trots att denna förordning inte gällde då kommissionen mottog anmälan om stödet, hade företagit en retroaktiv tillämpning av de nya bestämmelserna avseende små och medelstora företag som hade införts genom denna förordning.

15 Förstainstansrätten grundade sig huvudsakligen på rättsverkningarna av anmälan inom ramen för granskningsförfarandet avseende planerat statligt stöd. Den påpekade särskilt att kommissionen, enligt artikel 4.1 i förordning nr 659/1999, ska pröva en anmälan så snart den har mottagits och att den tidsfrist på två månader som har fastställts för den preliminära granskningen av denna anmälan, enligt vad som föreskrivs i artikel 4.5 i förordningen, börjar löpa dagen efter det att anmälan har mottagits.

16 Härav drog förstainstansrätten den slutsatsen att prövningen av huruvida ett planerat stöd är förenligt med den gemensamma marknaden i princip ska företas endast utifrån de regler som gäller då kommissionen mottar anmälan om detta stöd. Denna lösning är, enligt förstainstansrätten, motiverad med hänsyn till kraven på insyn och förutsebarhet, eftersom det härigenom blir möjligt att förhindra att kommissionen ensidigt kan avgöra vilka bestämmelser som ska tillämpas på det stöd som den ska pröva.

17 Förstainstansrätten fann även att detta resonemang vinner stöd i rättspraxis. Den hänvisade i detta hänseende till dom av den 24 september 2002 i de förenade målen C-74/00 P och C-75/00 P, Falck och Acciaierie di Bolzano mot kommissionen (REG 2002, s. I-7869), angående tillämpning i tiden av den rad beslut som kommissionen fattat beträffande beviljande av statligt stöd till stålindustrin i ett begränsat antal fall, och som vanligen benämns regelverken för stöd till stålindustrin. I denna dom slog domstolen fast att en tillämpning av bestämmelserna i det regelverk för stöd till stålindustrin som gäller då kommissionen fattar ett beslut beträffande stöd som har utbetalats enligt ett föregående regelverk utgör en retroaktiv tillämpning av det förstnämnda regelverket.

18 Förstainstansrätten fann vidare att det framgår av ordalydelsen i förordning nr 70/2001, av förordningens syfte och av de krav som följer av rättssäkerhetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar att förordningen inte är ämnad att tillämpas retroaktivt.

19 Förstainstansrätten slog även fast att det faktum att Förbundsrepubliken Tyskland, vid tiden för den ursprungliga anmälan, eventuellt kände till den kommande ändringen av granskningskriterierna för det sålunda anmälda stödet inte innebär att det är motiverat att tillämpa förordning nr 70/2001.

20 Förstainstansrätten hänvisade slutligen till kommissionens tillkännagivande om vilka regler som är tillämpliga för att avgöra om ett statligt stöd är olagligt (EGT C 119, 2002, s. 22). Enligt detta tillkännagivande har kommissionen beslutat att bedömningen huruvida detta stöd är förenligt med den gemensamma marknaden ska företas utifrån de bestämmelser som gäller då stödet beviljas. Om ett planerat stöd som har anmälts däremot bedömdes utifrån de bestämmelser som gäller då kommissionen fattar sitt beslut angående detta stöd skulle, enligt förstainstansrätten, medlemsstaterna få ett incitament att inte iaktta sina processuella skyldigheter när de har för avsikt att bevilja ett stöd på ett område där de tillämpliga bestämmelserna riskerar att bli mer restriktiva.

Parternas yrkanden

21 Kommissionen har yrkat att domstolen ska upphäva den överklagade domen, slutligt avgöra målet i sak genom att ogilla Freistaat Sachsens talan om ogiltigförklaring och förplikta Freistaat Sachsen att ersätta rättegångskostnaderna i båda instanserna.

22 Freistaat Sachsen har yrkat att domstolen ska ogilla kommissionens överklagande och förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna i målet om överklagande.

Överklagandet

23 Kommissionen har åberopat två grunder till stöd för sitt överklagande och har därvid gjort gällande att förstainstansrätten gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning, i första hand genom att den prövade den planerade stödordning som Förbundsrepubliken Tyskland anmält utifrån förordning nr 70/2001, trots att denna förordning inte gällde vid mottagandet av den ursprungliga anmälan och, i andra hand, genom att den bedömde denna anmälan som fullständig.

Den första grunden

Parternas argument

24 Kommissionen har som första grund gjort gällande att förstainstansrätten, genom att den fann att tillämpningen av förordning nr 70/2001 på en planerad stödordning som anmälts före ikraftträdandet av nämnda förordning utgjorde ett åsidosättande av principen om förbud mot retroaktiv tillämpning och innebar att det omtvistade beslutet var rättsstridigt, åsidosatte artiklarna 88.2 EG, 88.3 EG, 249.2 EG, 254.2 andra meningen EG, artikel 3 och följande artiklar i förordning nr 659/1999 samt artikel 10.1 i förordning nr 70/2001.

25 Kommissionen har hävdat att det inte var fråga om en retroaktiv tillämpning av förordning nr 70/2001 på den aktuella stödordningen, utan att denna tillämpning skedde i överensstämmelse med principen om omedelbar tillämpning. Enligt denna princip är en gemenskapsrättsakt tillämplig på pågående förlopp som utvecklar sig i tiden redan från det att den träder i kraft.

26 Kommissionen har gjort gällande att förstainstansrätten gjorde en felaktig rättslig bedömning genom att den fann att en anmälan av ett planerat statligt stöd ger upphov till en rättslig situation som måste bedömas utifrån de bestämmelser som gäller vid tiden för denna anmälan.

27 Kommissionen har nämligen hävdat att en sådan anmälan endast har processuella verkningar. Den har vidare anfört att den granskning som kommissionen ska företa inte avser denna anmälan som sådan, utan det stöd som anmälts, och att denna granskning ska utföras inte bara utifrån den information som överlämnats inom ramen för denna anmälan, utan även utifrån de föreliggande faktiska omständigheterna och utifrån de rättsregler som gäller då kommissionen fattar sitt beslut. Kommissionen har i detta hänseende hänvisat till artiklarna 3, 4.2–4.4, 4.6, 5.1, 6 och 7.2–7.4 i förordning nr 659/1999.

28 Kommissionen har även gjort gällande att medlemsstaterna har en skyldighet enligt fördraget att anmäla ett planerat statligt stöd och att denna anmälan inte ger upphov till några rättigheter.

29 Kommissionen har anfört att den omedelbara prövning av anmälan som föreskrivs i artikel 4.1 i förordning nr 659/1999 inte innebär att kommissionen inte kan kräva ytterligare upplysningar av den berörda medlemsstaten med stöd av artikel 5 i denna förordning.

30 Kommissionen har hävdat att den tidsfrist på två månader som, enligt artikel 4.5 i förordning nr 659/1999, löper från mottagandet av anmälan och inom vilken kommissionen, enligt artikel 4.6 i denna förordning, ska ha fattat beslut för att stödet inte, vid fristens utlopp, ska anses ha godkänts av kommissionen, endast utgör en förfarandefrist. Kommissionen har gjort gällande att den, enligt artikel 4.6 andra

meningen i förordningen, under alla förhållanden är behörig att fatta ett beslut efter utloppet av denna frist och, i förekommande fall, att inleda ett formellt granskningsförfarande.

31 Kommissionen har även påpekat att Förbundsrepubliken Tyskland hade full kännedom om det förslag som skulle leda till förordning nr 70/2001, bland annat på grund av dess deltagande i arbetet med detta förslag.

32 Kommissionen anser att domen i de ovannämnda förenade målen Falck och Acciaierie di Bolzano mot kommissionen saknar relevans för förevarande mål, eftersom den rör olagligt stöd och eftersom domstolens ställningstagande i denna dom dessutom motiverades med hänsyn till de särdrag som regelverken för stöd till stålindustrin uppvisar.

33 Kommissionen har även tillbakavisat förstainstansrättens bedömning att den omständigheten att medlemsstaterna enligt förordning nr 70/2001 själva kan avgöra huruvida det föreligger en anmälningsskyldighet innebär att denna förordning inte är ämnad att tillämpas på tidigare anmälningar. Kommissionen har i detta hänseende framhållit att Förbundsrepubliken Tyskland i förevarande fall, efter ikraftträdandet av nämnda förordning, hade kunnat kontrollera om de åtgärder som hade anmälts omfattades av något undantag och att den, i förekommande fall, hade kunnat återkalla anmälan i enlighet med artikel 8 i förordning nr 659/1999. Kommissionen har tillagt att det framgår av skäl 4 i förordning nr 70/2001 att medlemsstaterna kan anmäla statligt stöd som omfattas av denna förordning. Kommissionen har även hävdat att förordningen inte utgör hinder för att de anmälningar som förelåg vid dess ikraftträdande kvarstår.

34 Kommissionen har vidare gjort gällande att preciseringen i skäl 4 andra meningen i förordning nr 70/2001, enligt vilken anmälda stödordningar ska bedömas av kommissionen ”särskilt” utifrån kriterierna i denna förordning, inte ska tolkas på ett sådant sätt att de gemenskapsriktlinjer för statligt stöd till små och medelstora företag

som antogs under år 1996 ska tillämpas, eftersom dessa, enligt vad som uttryckligen framgår av nämnda skäl, upphävdes genom förordningen.

35 Kommissionen har slutligen anfört att det inte, såsom förstainstansrätten har gjort, kan dras en parallell mellan den planerade stödordning som anmälts och olagligt stöd. Kommissionen har i detta hänseende gjort gällande att dess tillkännagivande om tillämpliga regler för olagligt statligt stöd, vilket förstainstansrätten hänvisade till, i alla händelser inte hade varit tillämpligt om det stöd som Förbundsrepubliken Tyskland anmält hade varit olagligt. Detta tillkännagivande avser i själva verket endast tillämpningen av direktiv eller liknande instrument. För övrigt framgår det i fjärde stycket i tillkännagivandet att det ”[inte] påverkar … tolkningen av rådets och kommissionens förordningar på området för statligt stöd”.

36 Freistaat Sachsen har hävdat att förstainstansrätten inte gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den fann att tillämpningen av förordning nr 70/2001 på en planerad stödordning som anmälts före ikraftträdandet av nämnda förordning utgjorde en retroaktiv tillämpning av denna förordning, vilken innebar att det omtvistade beslutet var rättsstridigt.

37 Freistaat Sachsen har anfört att en anmälan av ett planerat stöd inte endast är en åtgärd som medlemsstaterna är skyldiga att företa, utan att denna åtgärd även ger upphov till särskilda skyldigheter för kommissionen och att den innebär att en tidsfrist börjar löpa, vars utlopp medför viktiga rättsföljder för de berörda parterna.

38 Freistaat Sachsen anser att gemenskapstexter av rättssäkerhetsskäl i princip inte kan tillämpas retroaktivt, såvida de inte innehåller en bestämmelse varav detta klart framgår.

39 Freistat Sachsen har anfört att det resonemang som domstolens utvecklade i domen i de ovannämnda förenade målen Falck och Acciaierie di Bolzano mot kommissionen avseende olagligt stöd ska anses tillämpligt på anmält stöd.

40 Freistatt Sachsen anser att en medlemsstats anmälan av ett planerat stöd skapar berättigade förväntningar hos denna medlemsstat om att det är de granskningskriterier som gäller vid tiden för anmälan som ska tillämpas. Detta gäller dock med förebehåll för sådana fall där den bestämmelse som har trätt i kraft efter anmälan av ett planerat stöd är fördelaktigare för den aktuella medlemsstaten än den bestämmelse som gällde då anmälan gjordes.

41 Eftersom kommissionen har hävdat att olagligt stöd ska bedömas enligt de bestämmelser som gäller vid tiden för dess beviljande, anser Freistaat Sachsen vidare att man ska tillämpa de regler som gäller då ett lagenligt anmält stöd ”uppstår”, det vill säga vid tiden för anmälan. Syftet härmed är att undvika att de medlemsstater som iakttar sina processuella skyldigheter missgynnas.

42 Freistaat Sachsen har, för det fall domstolen anser att överklagandet ska vinna bifall på kommissionens första grund, i andra hand hävdat att det omtvistade beslutet ändå ska ogiltigförklaras på den grunden att kommissionen rent faktiskt inte utnyttjade sin rätt till skönsmässig bedömning. I detta hänseende beaktade kommissionen inte, vid tillämpningen av förordning nr 70/2001, de speciella omständigheter som gör sig gällande för delstaten Sachsen och för den anmälda stödordningen.

Domstolens bedömning

43 Enligt fast rättspraxis ska en ny bestämmelse i princip tillämpas omedelbart på framtida verkningar av en situation som har uppkommit under en äldre bestämmelses giltighetstid (se, för ett liknande resonemang, bland annat dom av den 14 april 1970 i mål 68/69, Brock, REG 1970, s. 171, punkt 7, och av den 10 juli 1986 i mål 270/84, Licata mot ESK, REG 1986, s. 2305, punkt 31). Domstolen har dessutom fastställt att principen om skydd för berättigade förväntningar inte får utsträckas så långt att den allmänt hindrar att en ny bestämmelse tillämpas på framtida verkningar av situationer som har uppkommit under en äldre bestämmelses giltighetstid (se bland annat dom av den 14 januari 1987 i mål 278/84, Tyskland mot kommissionen, REG 1987, s. 1, punkt 36, och av den 20 september 1988 i mål 203/86, Spanien mot rådet, REG 1988, s. 4563, punkt 19).

44 Däremot ska de materiella gemenskapsbestämmelserna tolkas så, att de endast avser situationer som har uppstått innan de har trätt i kraft såvida det av bestämmelsernas lydelse, syfte eller systematik klart framgår att de ska tillerkännas sådan verkan (se bland annat dom av den 29 januari 2002 i mål C-162/00, Pokrzeptowicz-Meyer, REG 2002, s. I-1049, punkt 49).

45 Anmälan av planerat statligt stöd, såsom föreskrivs i artikel 88.3 EG, är en central beståndsdel i gemenskapslagstiftningen avseende kontroll av sådant stöd, och de företag som mottar ett stöd kan inte åberopa berättigade förväntningar på att stödet är lagligt om det inte har beviljats med iakttagande av detta förfarande (dom av den 20 mars 1997 i mål C-24/95, Alcan Deutschland, REG 1997, s. I-1591, punkt 25, och av den 22 april 2008 i mål C-408/04 P, kommissionen mot Salzgitter, REG 2008, s. I-2767, punkt 104).

46 Enligt artikel 88.3 sista meningen EG får den medlemsstat som avser att bevilja ett stöd inte genomföra de planerade åtgärderna förrän detta förfarande lett till ett slutgiltigt beslut från kommissionen.

47 Förbudet i denna artikel ska säkerställa att verkningarna av ett stöd inte slår igenom förrän kommissionen fått en rimlig tidsfrist för att i detalj granska förslaget härtill och, i förekommande fall, inleda det förfarande som avses i punkt 2 i samma artikel (dom av den 14 februari 1990 i mål C-301/87, Frankrike mot kommissionen, kallat Boussac Saint Frères, REG 1990, s. I-307, punkt 17; svensk specialutgåva, volym 10, s. 303, och av den 12 februari 2008 i mål C-199/06, CELF och Ministre de la Culture et de la Communication, REG 2008, s. I-469, punkt 36).

48 Genom artikel 88.3 EG införs sålunda en förebyggande kontroll med avseende på planerna på att bevilja nytt stöd (dom av den 11 december 1973 i mål 120/73, Lorenz, REG 1973, s. 1471, punkt 2; svensk specialutgåva, volym 2, s. 177, och domen i det ovannämnda målet CELF och Ministre de la Culture et de la Communication, punkt 37).

49 Artikel 4.1 i förordning nr 659/1999, enligt vilken det föreskrivs att kommissionen ska pröva anmälan ”så snart den har mottagits”, utgör helt enkelt, inom ramen för denna kontroll, ett särskilt skyndsamhetskrav som ska uppfyllas av kommissionen. Den utgör således inte en bestämmelse om tillämpning i tiden (*ratione temporis*) av de kriterier som ska användas vid bedömningen av om ett planerat stöd som anmälts är förenligt med den gemensamma marknaden. Någon sådan bestämmelse kan inte heller utläsas i artikel 4.5 andra meningen i samma förordning, i vilken det föreskrivs att den tidsfrist på två månader, inom vilken kommissionen ska företa en preliminär granskning av anmälan, ska börja löpa dagen efter det att en fullständig anmälan har mottagits.

50 Frågan huruvida ett stöd utgör ett statligt stöd, i den mening som avses i fördraget, ska däremot avgöras utifrån objektiva omständigheter som ska bedömas vid den tidpunkt då kommissionen fattar sitt beslut (se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 juni 2006 i de förenade målen C-182/03 och C-217/03, Belgien och Forum 187 mot kommissionen, REG 2006, s. I-5479, punkt 137, och av den 1 juli 2008 i de förenade målen C-341/06 P och C-342/06 P, Chronopost och La Poste mot UFEX m.fl., REG 2008, s. I-4777, punkt 95). Gemenskapsdomstolens kontroll ska således avse kommissionens bedömning av situationen vid denna tid (domen i de ovannämnda förenade målen Chronopost och La Poste mot UFEX m.fl., punkt 144).

51 Det ska även framhållas att de bestämmelser, principer och granskningskriterier för bedömningen av om ett statligt stöd är förenligt med den gemensamma marknaden som gäller då kommissionen fattar sitt beslut i princip kan anses bättre anpassade till konkurrenssituationen.

52 Det följer av ovanstående att även om det är ett väsentligt krav att ett planerat stöd anmäls för att det ska kunna kontrolleras, så utgör denna anmälan icke desto mindre endast en processuell skyldighet som ska göra det möjligt för kommissionen att vidta en förebyggande och effektiv kontroll av det stöd som medlemsstaterna avser att bevilja företagen. Anmälan kan således inte vara avgörande för vilka bestämmelser som ska tillämpas på det stöd som anmälan avser.

53 En medlemsstats anmälan av ett planerat stöd eller en planerad stödordning innebär följaktligen inte att en rättslig situation slutgiltigt har fastställts som innebär att kommissionen ska ta ställning till stödets eller stödordningens förenlighet med den gemensamma marknaden utifrån de bestämmelser som gäller vid tiden för denna anmälan. Det ankommer däremot på kommissionen att tillämpa de bestämmelser som gäller då beslut meddelas. Rättsenligheten av det beslut som kommissionen fattar i detta hänseende ska endast bedömas utifrån dessa bestämmelser.

54 I motsats till vad Freistaat Sachsen har hävdat är denna lösning inte ägnad att ge medlemsstaterna ett incitament att omedelbart och utan föregående anmälan genomföra planlagt stöd för att kunna dra nytta av de bestämmelser som gäller vid tiden för detta genomförande. Även under antagande av att ett olagligt stöds förenlighet med den gemensamma marknaden i samtliga fall bedöms utifrån förhållandena vid den tid då stödet betalades ut, kan medlemsstaterna i själv verket endast med svårighet i detalj förutse ändringarna av gällande bestämmelser. Beviljande av ett olagligt stöd kan dessutom medföra att den medlemsstat som har utbetalat stödet måste återkräva detta och betala ersättning för skada som orsakats av att stödet är olagligt (se, för ett liknande resonemang, bland annat domen i det ovannämnda målet CELF och Ministre de la Culture et de la Communication, punkt 55).

55 Det ska dock påpekas att det framgår av artikel 88.2 EG och av artikel 1 h i förordning nr 659/1999 att kommissionen, när den fattar beslut om att inleda ett formellt granskningsförfarande med avseende på ett planerat stöd, måste ge berörda parter, inbegripet det eller de berörda företagen, tillfälle att yttra sig. Denna regel utgör en väsentlig formföreskrift.

56 När de bestämmelser som gällde då en medlemsstat anmälde ett planerat stöd har ändrats innan kommissionen fattar sitt beslut, måste kommissionen således, för att uppfylla sin skyldighet att avgöra ärendet utifrån dessa nya regler, anmoda berörda parter att uttala sig om stödets förenlighet med de nya reglerna. Detta gäller förutom då de nya bestämmelserna inte innehåller några väsentliga ändringar i förhållande till de bestämmelser som tidigare gällde (se, för ett liknande resonemang, dom av den 8 maj 2008, i mål C-49/05 P, Ferriere Nord mot kommissionen, ej publicerad i rättsfallssamlingen, punkterna 68–71).

57 I förevarande fall är det utrett att den planerade stödordningen anmäldes till kommissionen före ikraftträdandet av förordning nr 70/2001 och att kommissionen, då förordningen trädde i kraft, ännu inte hade avgjort ärendet samt att förordningen gällde då det omtvistade beslutet fattades.

58 Det framgår vidare av handlingarna i målet att kommissionen har uppmanat berörda parter att uttala sig om tillämpningen av nämnda förordning på den anmälda stödordningen.

59 Av vad som ovan anförts framgår att förstainstansrätten gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den slog fast att kommissionen i det omtvistade beslutet åsidosatte principen om förbud mot retroaktiv tillämpning. Härav följer att överklagandet kan bifallas på den första grunden. Den överklagade domen ska således upphävas, utan att det är nödvändigt att pröva den andra grunden.

Återförvisning av målet till förstainstansrätten

60 Om överklagandet är välgrundat kan domstolen, i enlighet med artikel 61 första stycket i domstolens stadga, antingen själv slutligt avgöra målet, om detta är färdigt för avgörande, eller återförvisa målet till förstainstansrätten för avgörande.

61 Eftersom talan vid förstainstansrätten inte kan bifallas på den grunden att förordning nr 70/2001 tillämpades retroaktivt på det omtvistade beslutet, finns anledning att pröva den fjärde och den femte grunden som Freistaat Sachsen åberopade inför förstainstansrätten. Som fjärde grund gjorde Freistaat Sachsen gällande att kommissionen hade underlåtit att utnyttja sin rätt till skönsmässig bedömning vid prövningen av det aktuella stödet, vilket innebar att motiveringsskyldigheten åsidosattes, och som femte grund att kommissionen inte hade visat att konkurrensen faktiskt eller potentiellt hade påverkats av den aktuella stödordningen, vilket likaså innebar ett åsidosättande av motiveringsskyldigheten.

62 Vid prövningen av dessa grunder ska komplicerade faktiska händelseförlopp bedömas utifrån omständigheter som inte har prövats av förstainstansrätten. Freistaat Sachsen har inför domstolen endast gjort gällande, utan ytterligare förtydliganden, att det omtvistade beslutet ska ogiltigförklaras på grund av kommissionens underlåtenhet att utnyttja sin rätt till skönsmässig bedömning, eftersom kommissionen inte beaktade de speciella omständigheter som gör sig gällande för delstaten Sachsen och för den anmälda planerade stödordningen vid tillämpningen av förordning nr 70/2001.

63 Härav följer att målet vid domstolen inte är färdigt för avgörande. Målet ska därför återförvisas till förstainstansrätten för en prövning av dessa två grunder.

Rättegångskostnader

64 Eftersom målet ska återförvisas till förstainstansrätten, kommer beslut om de rättegångskostnader som uppkommit i detta mål om överklagande att meddelas senare.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

1) **Den dom som meddelades av Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt den 3 maj 2007 i mål T-357/02, Freistaat Sachsen mot kommissionen, upphävs.**

2) Målet återförvisas till Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt.

3) Beslut om rättegångskostnader kommer att meddelas senare.

Underskrifter